

Accountability to Affected Populations and
Community Engagement
Working Group, Myanmar

ဘေးဒဏ်ခံလူထုအား တာဝန်ခံယူခြင်းနှင့်
ရပ်ရွာလူထုနှင့်လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့

Myanmar Accountability to Affected Populations (AAP) and Community Engagement (CE) Glossary

ဘေးဒဏ်ခံလူထုအတွက် တာဝန်ခံယူမှု(AAP) နှင့် ရပ်ရွာလူထုနှင့်လက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်း(CE)

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

တာဝန်ခံယူမှု Accountability

တာဝန်ခံယူမှု ဆိုသည်မှာ မတူညီသော ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများနှင့် အဓိကအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ သက်ရောက်ခံစားရမည့် သူများအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို တာဝန်ခံ၍ အသုံးပြုသည့် ဖြစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ဘေးဒဏ်ခံလူထုအတွက် တာဝန်ခံယူမှု Accountability to Affected Populations

ဘေးဒဏ်ခံစားရသူများအတွက် တာဝန်ခံယူမှု (AAP) သည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ကျင့်ဝတ်သိက္ခာရှိစွာနှင့် တာဝန်သိစွာ အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ လူအများနှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အကျိုးစီးပွားများကို ဆိုဖြတ်ချက်ချရာတွင် ၎င်းကို ဗဟိုပြုလုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထားပြီး ၎င်းတို့အတွက် အသင့်တော်ဆုံးနှင့် အကိုက်ညီဆုံးရလဒ်များကို သေချာစေရန်နှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် အကျပ်အတည်းများကို ရင်ဆိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင်စွမ်းကို တိုးမြှင့်စေခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် ဆိုလိုသည်မှာ ကလေးများနှင့် ဆယ်ကျော်သက်များအပါအဝင် လူအများသည် ၎င်းတို့၏ဘဝအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ၎င်းတို့အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန်အတွက် လိုအပ်သောသတင်းအချက်အလက်များကို လက်ခံရရှိရန်၊ အကြံပြုချက်ပေးရန် သို့မဟုတ် တိုင်ကြားရန် လုံခြုံစိတ်ချရပြီး တုံ့ပြန်မှုယန္တရားများကို လက်လှမ်းမီ နိုင်စေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏လိုအပ်ချက်များ၊ ဦးစားပေးသတ်မှတ်မှုများနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများကို အချိုးအစား အလိုက် အကူအညီများကို မျှတစွာ ရယူပိုင်ခွင့် ရှိကြသည်။

ဘေးဒဏ်ခံစားရသူများ Affected populations

ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသူများမှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု၊ ပဋိပက္ခ၊ ဘေးအန္တရာယ်များ သို့မဟုတ် အခြားသော အကျပ်အတည်းများကြောင့် ဆိုးဆိုးရွားရွားထိခိုက်ခံရသည့်/သို့မဟုတ် ထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေအနေများ

တွင် ကြုံတွေ့နေရသော ကွဲပြားခြားနားသော လိုအပ်ချက်များ၊ ထိခိုက်လွယ်မှုများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ ရှိသည့် မိန်းကလေးများ၊ ယောက်ျားလေးများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများဖြစ်ကြသည်။

ကလေးသူငယ်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း Child Safeguarding

ကလေးသူငယ်များအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း ဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ လုပ်ငန်းခွင်၊ ၎င်းအဖွဲ့၏ အမှုထမ်းများနှင့်/သို့မဟုတ် ပတ်သက်ဆက်သွယ်သူများမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော တိုက်ရိုက် နှင့် သွယ်ဝိုက် ဆက်စပ်သည့် ကလေးများအပေါ် ကျရောက်နိုင်သည့်အန္တရာယ်များကို ကန့်သတ်ရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားသည့် အစီအမံများကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဤအန္တရာယ်များတွင် (ကိုယ်ထိလက်ရောက်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအပါအဝင်) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ဆက်သွယ်သည့်အရာများ ၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားပြုမှု၊ စိတ်ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် နှုတ်ဖြင့်အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်း၊ စီးပွားရေးအရအမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုကို အာမခံရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ခံစားမှု ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကို လျစ်လျူရှုခြင်း၊ အန္တရာယ်ရှိသော ယဉ်ကျေးမှု အလေ့အထများနှင့် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ချိုးဖောက်မှုများ ပါဝင်သည်။

စုပေါင်းတာဝန်ခံယူမှု Collective Accountability

စုပေါင်းတာဝန်ခံယူမှုတွင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများသည် တာဝန်ခံယူမှုအပေါ် ညီတူညီမျှ ကတိကဝတ်ပြုကြပြီး၊ ၎င်းတို့၏မူဝါဒများ၊ အလေ့အကျင့်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို သဟဇာတဖြစ်ဖြစ် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းကာ အဖွဲ့အစည်း တခုလုံးကို လွှမ်းခြုံသည်။ စုပေါင်း တာဝန်ခံယူမှုသည် ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံရသောလူအများအတွက် အလုပ်လုပ်နေကြသည့် မတူညီကြသော အေဂျင်စီများ၏ လုပ်ငန်းအကြောင်း လူထု အသိအမြင်တိုးစေကာ အေဂျင်စီအသီးသီးမှ သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှုများကို ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းများထပ်နေခြင်းကို လျော့ချကာ ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံရသော လူအများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျော့ပါးသက်သာစေသည်။ စုပေါင်းတာဝန်ခံယူမှုသည် အေဂျင်စီများ၏ တစ်ဦးချင်းတာဝန်ခံယူမှုကို အစားမထိုးပါ။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်၊ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သော ဆက်စပ်မှုရှိသော ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုကို သေချာစေရန် အေဂျင်စီများ၏လုပ်ငန်းကို စုပေါင်းတာဝန်ခံယူမှု ပံ့ပိုးပေးသည်။

ဘုံဝန်ဆောင်မှု Common Service

ဘုံဝန်ဆောင်မှုဆိုသည်မှာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်မှုအပေါ် လုပ်ဆောင်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးကိုယ်စား ထောက်ပံ့ပေးသည့် အကူအညီပေးရေးလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ရပ်ရွာလူထုနှင့်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းရှိ ဘုံဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုသည် ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံရ သောလူအများအတွက် သတင်းအချက်အလက်များကို စုပေါင်းပံ့ပိုးပေးပြီး ဗျူဟာမြောက်နှင့် လုပ်ငန်း

ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းကို လွှမ်းမိုးနိုင်စေရန် ၎င်းတို့၏သဘောထားတုံ့ပြန်ချက်များကို စုဆောင်း၊ သုံးသပ်လေ့လာသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်ဆက်သွယ်ရေး(C4D)သည် ကလေးများ၊ မိသားစုများ၊ ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့များ၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများအတွက် ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများနှင့် ကိရိယာများအားဖြင့် အပြုသဘောဆောင်သော လူမှုဆက်ဆံရေးနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများအတွက် ၎င်းတို့နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းအား ပံ့ပိုးပေးသည့် သက်သေအထောက်အထားအခြေပြုပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

အကျပ်အတည်းဒဏ်ခံ ပြည်သူများနှင့် ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့များ Communities and people affected by crisis

နေရာဒေသတစ်ခုတွင် ဖြစ်ပွားသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ပဋိပက္ခများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု (သို့မဟုတ်) အခြားသော အကျပ်အတည်းများ၏ သက်ရောက်မှုကို ခံစားရသည့် လိုအပ်ချက်အမျိုးမျိုးရှိကြသူများ၊ မတူညီသောထိခိုက်လွယ်သူများနှင့် ကွဲပြားသည့်စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသူများ စုစုပေါင်းကို ဆိုလိုသည်။

ရပ်ရွာလူထုနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်း Community Engagement

ရပ်ရွာလူထုနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်း (CE) သည် လူအများနှင့် ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့များ၏ တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကို ရည်ညွှန်းပြီး ၎င်းတို့၏ ပြောကြားချက်များကို နားထောင် ပေးခံရသည်။ ၎င်းတို့၏ တက်ကြွစွာပါဝင်မှုသည် -ဘေးကင်းလုံခြုံကာ၊ သာတူညီမျှရှိပြီး ထိရောက်သည် - ။ ယင်းလုပ်ငန်းများကိုအောင်မြင်ရန်အလို့ငှာ ရပ်ရွာလူထုနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုတွင် ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များ၊ ထိခိုက်လွယ်မှုများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များကို ပိုမိုနားလည် သဘောပေါက်စေရန် အတွက် လူအများ ပြောစကားကိုနားထောင်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းများအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ၎င်းတို့၏ အကြံပြုချက်များ စုဆောင်းခြင်း၊ အကြံပြုချက်များအပေါ် အရေးယူလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များပါဝင်သည်။

တိုင်ကြားမှုများ Complaints

တရားဝင်တိုင်ကြားခြင်းဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းက ဖော်ပြထားသည့် ကတိကဝတ်ကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်သည်ဟု ယုံကြည်သူ မည်သူမဆို သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ဆိုးကျိုးထိခိုက်ခံခဲ့ရသူ မည်သူမဆိုထံမှ တိကျသော အကြံပြုချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ မကျေနပ်ချက်တိုင်ကြားမှုများသည် တုံ့ပြန်မှုတစ်ခု လိုအပ်ပြီး (အရေးယူ)လုပ်ဆောင်မှုအတွက် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

တိုင်ကြားမှုများနှင့် အကြံပြုမှုယန္တရားများ Complaints and feedback mechanisms

တိုင်ကြားမှုများနှင့် အကြံပြုမှု ယန္တရားများသည် ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံရသော လူအများအား လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အေဂျင်စီတစ်ခု၏ လုပ်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာစနစ်အပေါ် ၎င်းတို့၏အတွေ့အကြုံများ၊ ၎င်းတို့၏အမြင်များကို

ဖော်ပြရန် ခွင့်ပြုထားသည့် စနစ်များဖြစ်သည်။ ယန္တရားတစ်ခုကို အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက စီမံခန့်ခွဲသော်လည်း အဖွဲ့အစည်း အများစု၏လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို လွှမ်းမိုးရန် အသုံးပြုသောအခါ ၎င်းကို 'ဘုံ' ယန္တရားဟု ခေါ်ဆိုသည်။ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုထက်ပို၍ ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းပြီး စီမံခန့်ခွဲပါက ၎င်းကို 'စုပေါင်း' ယန္တရားဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

သဘောတူညီချက် Consent

သဘောတူညီချက်သည် သတ်မှတ်ထားသော ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုအတွက် ပေးအပ်ထားသည့် လွတ်လပ်သော၊ ဆန္ဒအလျောက်နှင့် အသိပေးဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခု၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှု များနှင့် အကျိုးဆက်များကို နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် အခြေခံသည်။ ဥပမာတစ်ခုမှာ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုအား ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအချက်အလက်များကို ပေးဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက်များ ကို အဆိုပြုထားသည့်အသုံးပြုမှုအားလုံးအတွက် သဘောတူညီချက်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်သူ၏ အထောက်အထားကို လျှို့ဝှက်ထားမည်/မထားမည်ကိုမူ သဘောတူညီချက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သဘောတူညီချက်ကိုပေးထားလျှင်ပင်၊ သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းသူသည် ၎င်းကို သဘောတူညီချက်ပေးသူနှင့် အခြား ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုအတွက် သတင်းအချက်အလက်အသုံးပြုမှု၏ သက်ရောက်မှုများ ကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။

မတူကွဲပြားမှု Diversity

မတူကွဲပြားမှုသည် မတူညီသော တန်ဖိုးများ၊ သဘောထားများ၊ ယဉ်ကျေးမှုရှုထောင့်များ၊ ယုံကြည်မှုများ၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုနောက်ခံများ၊ လူမျိုးစုများ၊ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုများ၊ ကျားမရေးရာ ဂျင်ဒါသတ်မှတ်ချက်များ၊ အသက်၊ စွမ်းရည်များ၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေးအဆင့်အတန်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အခြားသော သီးသန့် တစ်ကိုယ်ရည်လက္ခဏာများကို ရည်ညွှန်းသည်။ ၎င်းတို့သည် လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကွဲပြားသောကြောင့် လူအားလုံးကို သာတူညီမျှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးနိုင်ရန် တန်းတူ အခွင့်အရေးရှိစေရန် အဆိုပါကွဲပြားမှုများကို အသိအမှတ်ပြု နားလည်သဘောပေါက်ပြီး တန်ဖိုးထားရမည်။

ထိရောက်မှု Effectiveness

ပေးအပ်သည့် ကူညီဆောင်ရွက်မှုမှ ၎င်း၏ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း (objective) အောင်မြင်ရရှိမှု ပမာဏ။

အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု Efficiency

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအစီအစဉ်များမှ ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့မှုများ၏ (inputs) အကျိုးရလဒ်အနေဖြင့် ထွက်ပေါ်လာသည့် (output) အရည်အသွေး (qualitative) နှင့် အရည်အတွက်ဆိုင်ရာ (quantitative) ရလဒ်ပမာဏ။

လက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်း Engagement

အဖွဲ့အစည်းမှ သက်ရောက်ခံစားရသော အကျိုးဆိုင်သူများအားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာကိစ္စများ၊ လိုအင်ဆန္ဒများ၊ မျှော်လင့်ချက်များ၊ လိုအပ်ချက်များ၊ အခွင့်အရေးများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားကာ ၎င်းတို့ကို အကူအညီပေးမည့် အစီအစဉ်များအား စတင်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပြန်လှန်သုံးသပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်။

အကြံပြုချက် Feedback

အကြံပြုချက်သည် ရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှ မျှဝေထားသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏အစီအစဉ်များနှင့်/သို့မဟုတ် ၎င်း၏ဝန်ထမ်းများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အပြုအမူများနှင့်ပတ်သက်၍ ကောင်းခြင်း ဆိုးခြင်း သို့မဟုတ် ကောင်းခြင်းဆိုးခြင်း မရှိသော သဘောထားထုတ်ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။ (ကြိုတင်ဆုံးဖြတ်ထားသော အညွှန်းကိန်း များနှင့် သီးခြားချန်နယ်များမှတစ်ဆင့်) အကြံပြုချက်ကို တောင်းခံနိုင်သည် solicited သို့မဟုတ် (အချိန်မရွေး မည်သည့်အချိန် မည်သည့်ကိစ္စကိုမဆို) unsolicited မေးမြန်းမှုမရှိပဲ အကြံပြုနိုင်ပါသည် ။

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆောင်ရွက်ချက် Humanitarian action

လူသားတို့ကြောင့်ဖြစ်ပွားသော ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပွားနေစဉ်နှင့် ဖြစ်ပွားပြီးအချိန်များတွင် အသက်များကယ်ဆယ်ရန်၊ ခံစားရသည့်ဒုက္ခများလျှော့ချရန်နှင့် လူသားတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပေးရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ထိုသို့ မဖြစ်စေရန် ကာကွယ်ခြင်း နှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ချက်များဖြစ်သည်။

ပါဝင်စေခြင်း Inclusion

ပါဝင်စေခြင်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းဆိုင်ရာသတ်မှတ်ချက်များကို မြှင့်တင်ပေး သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ချို့တဲ့သူများကို အခွင့်အလမ်းများတိုးမြှင့်ခြင်း၊ အရင်းအမြစ်များ လက်လှမ်းမီခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားခြင်းတို့ဖြင့် မြှင့်တင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း Protection

အသက်အရွယ်၊ လိင်ကွဲပြားမှု၊ တိုင်းရင်းသားအရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး သို့မဟုတ် အခြားနောက်ခံ အကြောင်းအရာများအပေါ်မူတည်၍ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝနှင့် ညီမျှစွာရရှိစေရန် ရည်ရွယ်သောလှုပ်ရှားမှုအားလုံးဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ အရေးပေါ်အခြေအနေများတွင် ဂရုပြုလုပ်ဆောင်သော လတ်တလော အသက်ကယ်ဆယ်ရေးလှုပ်ရှားမှုထက် ပိုသည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း Participation

ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာအေဂျင်စီများမှ ဦးဆောင်သော ဖြစ်စဉ်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လူအများ၏ ဆန္ဒအလျောက်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းအတွက် အခြေခံအကျဆုံးမှာ ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးနှင့် အချို့တွဲဆုံးသောသူများအပါအဝင် လူသားတိုင်းတွင် ၎င်းတို့၏ အမြင်များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ (ခံစားချက်)အသံကို ကြားနာနိုင်ခွင့်နှင့် ၎င်းတို့ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းကို ထိခိုက်စေသော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိသည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းတို့မှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း Protection from Sexual Exploitation and Abuse

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းတို့မှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း(PSEA) သည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်း(SEA) ကို ကာကွယ်တားဆီးရန်၊ တုံ့ပြန်ရန် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဤအစီအမံများသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်း၏ စွပ်စွဲချက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ အပါအဝင် အဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် ဘေးကင်းလုံခြုံပြီး လက်လှမ်းမီနိုင်သော သတင်းပို့တိုင်ကြားနိုင်စေရန်၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်း(SEA)မှ ရှင်သန်ကျန်ရစ်သူအတွက် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော အကူအညီများ ရရှိစေရန်နှင့် အဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် တာဝန်ခံယူမှု မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

အရည်အသွေး Quality

စွမ်းဆောင်နိုင်ရန် ထောက်ပံ့ပေးသော၊ အချိန်မှီသော၊ လိုအပ်ချက်များနှင့် မျှော်လင့်ချက်များအတွက် တိုက်ရိုက် (သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်အနေအထားဖြင့် ကျေနပ်ဖွယ်ကောင်းသည့် အနေအထား ဖြစ်စေသော၊ အကူအညီပေးအပ်ရမည့် လူအများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားမှုရှိသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ အရေးပါသော အင်္ဂါရပ်နှင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများအားလုံးကို ဆိုလိုသည်။

ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းရှိခြင်း Resilience

ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုခု၏ သက်ရောက်မှုခံရသော ပြည်သူလူထုမှ ၎င်းအားတွန်းလှန်ရန်၊ ဒဏ်ခံကာကွယ်ရန်၊ အလိုက်သင့်စီမံရန်နှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ၊ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်နည်းလမ်းဖြင့် တွန်းလှန်နိုင်သည့် ရပ်ရွာ (သို့မဟုတ်) လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း၏ အရည်အချင်းဖြစ်သည်။

ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေ ဆက်သွယ်ရေး(သတင်းအချက်အလက်များပြန်ကြားအသိပေးနှိုးဆော်ခြင်း) Risk communication

အများအားဖြင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သည်။ ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေဆက်သွယ်ရေး ဆိုသည်မှာ အန္တရာယ်စက်ကွင်းအတွင်းကျရောက်နေသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ အကြံဉာဏ်များနှင့် ထင်မြင်ယူဆ ချက်များကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ဖလှယ်ခြင်း၊ ၎င်းတို့အပေါ် သက်ရောက်မည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်

ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ကူညီရန်နှင့် အကာအကွယ်ဖြစ်စေသော၊ ဘေးကင်းလုံခြုံသော အပြုအမူများရွေးချယ်ရန် ၎င်းတို့ကို အားပေးကူညီရန် ဖြစ်သည်။

ကောလဟာလများ Rumours

ကောလဟာလတစ်ခုတွင် မသေချာသော သို့မဟုတ် သံသယဖြစ်ဖွယ် အမှန်တရားများ (doubtful truths) ပါဝင်ပြီး လူအများ ကြားတွင် လျင်မြန်စွာပျံ့နှံ့ကာ တိကျသောသတင်းအချက်အလက်များဖြင့် တန်ပြန်ရန် လိုအပ်သည်။ ကောလဟာလသည် ဘေးအန္တရာယ်များ သို့မဟုတ် ရောဂါများအကြောင်း သို့မဟုတ် အခြားလူများ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပတ်သက်နိုင်သည်။ ကောလဟာလများသည် စီမံကိန်းများ အတွက် နှင့် လူအများ၏ အပြုအမူအတွက် ဆိုးရွားသော အနှုတ်သဘောဆောင်သည့် အကျိုးဆက်များရှိသည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်း Sexual Exploitation and Abuse

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သည့်အနေအထား (သို့မဟုတ်) ကွဲပြားခြားနား သည့်အင်အား (သို့မဟုတ်) ယုံကြည်မှုကို အမှန်တကယ် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း (သို့မဟုတ်) ကြံရွယ်ခြင်းဖြစ် သည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် သူတစ်ပါးအပေါ်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ပြီး ငွေကြေး (သို့မဟုတ်) လူမှုရေး (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံရေးအရ အမြတ်ထုတ်ခြင်းတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သော်လည်း ဤမျှနှင့်ကန့်သတ် မထားပါ။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းသည် အတင်းအကြပ်(သို့မဟုတ်) အားချင်းမမျှတ (သို့မဟုတ်) အကျပ်ကိုင်မှု/ နိုင်ငံထက်စီးနင်း အခြေအနေများ တွင် လိင်နှင့်ပတ်သက်သည့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျူးကျော်မှုကို အမှန်တကယ်ကျူးလွန်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြုလုပ်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း ဖြစ် သည်။ ကလေးတစ်ဦးနှင့် လိင်ဆက်ဆံမှုအပြုအမူအားလုံးကို မထားပါ။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အလွဲသုံးစားလုပ် ခြင်းဟု သတ်မှတ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂဝန်ထမ်းများ၊ ၎င်းတို့၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ သို့မဟုတ် အခြား အကူအညီပေးရေးလုပ်သားများက ၎င်းတို့တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူများကို လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမြတ်ထုတ် ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း(SEA) သည် ပြင်းထန်သော တာဝန်ခံယူမှုချိုးဖောက်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။

လူမှုရေးတာဝန်ခံယူမှု Social accountability

လူမှုရေး တာဝန်ခံယူမှု ဆိုသည်မှာ အောက်ခြေမှ လူထု ဦးဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့များအားဖြင့် (အစိုးရ အေဂျင်စီများ ကိုယ်စား ဝန်ဆောင်မှု ပေးနေသည့် အစိုးရ မဟုတ်သော ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ အပါအဝင်) တာဝန်ယူမှု ရှိရသည် ။ ၎င်းတွင် မူဝါဒ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ဘတ်ဂျက်များကို ပုံဖော်ရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့

များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအပြင် ရပ်ရွာလူထုမှ တာဝန်ထမ်းရွက်သူများ ထိန်းကျောင်းနိုင်ရန် အခွင့်အာဏာပေးသည့် အစပျိုးမှုများလည်း ပါဝင်သည်။

နှစ်လမ်းသွား ဆက်သွယ်ရေး Two-way communication

နှစ်လမ်းသွားဆက်သွယ်ရေး (ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့များနှင့် ဆက်သွယ်ရေး)သည် ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံစားရသူများ၏ သတင်းအချက်အလက်နှင့် (information needs) ဆက်သွယ်ရေးလိုအပ်ချက်များကို (communication needs) တုံ့ပြန်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက် များကို ရည်ညွှန်းသည်။ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးသည် အရေးကြီးသော အကူအညီပံ့ပိုးမှု ပုံစံများ ဖြစ်သည်ဟူသော နိယာမအပေါ်အခြေခံသည်။ ရရှိနိုင်သော၊ သင့်လျော်သော ဆက်သွယ်မှုချန်နယ်အားလုံးကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဘေးဒုက္ခထိခိုက်ခံစားရသူများနှင့် ကူညီတုံ့ပြန်သူများအကြားတွင် အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှု သေချာစေ ရန် နှစ်လမ်းသွား ဆက်သွယ်ရေးက ကြိုးပမ်းသည်။

Document management		
Date created	Created by	Document owner
18/11/2021	OCHA Myanmar AAP CE Specialist	Myanmar AAP CE Working Group